

Ο Τομέας ΑΚΕΔ του ΕΜΠ

Για τον Παντελή, που υπήρξε η ψυχή...

Ο Τομέας Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών και Δικαίου του ΕΜΠ ιδρύθηκε στο πλαίσιο του Γενικού Τμήματος μετά τη ψήφιση του Νόμου 1268/82, του γνωστού ως Νόμου-Πλαίσιο. Το δυναμικό που τον συγκρότησε ήταν οι συνάδελφοι που υπηρετούσαν τότε σε δύο διαφορετικές έδρες, εκείνη της Οικονομίας, με Καθηγητή τον *Ρ. Φακιολά*, και εκείνη της Φιλοσοφίας, με Καθηγητή τον *Δ. Νιάνια*. Για να αντιμετωπιστούν συγκεκριμένες διδακτικές ανάγκες των Σχολών του ΕΜΠ, στις έδρες αυτές είχαν προσληφθεί ως ειδικοί επιστήμονες, η κ. *Α. Χατζοπούλου*, για τη διδασκαλία του Δικαίου και της Τεχνικής Νομοθεσίας, και η κ. *Σ. Νικολαΐδου*, για τη διδασκαλία της Κοινωνιολογίας και της Κοινωνιολογίας του Χώρου. Όπως είχαν δικαίωμα από τον νόμο, αυτές οι συνάδελφοι υπέβαλαν κατόπιν υποψηφιότητα και εντάχθηκαν στο διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό του Τομέα. Στην πορεία, εκλέχθηκαν η κ. *Κ. Ιεροδιακόνου* και η κ. *Μ. Λοΐζου* ενώ, λόγω των ερευνητικών και ευρύτερων επιστημονικών ενδιαφερόντων τους, εντάχθηκαν επίσης ο κ. *Μ. Ασημακόπουλος*, προερχόμενος από τον Τομέα Μαθηματικών, ο κ. *Γ. Μηλιός*, προερχόμενος από τον Τομέα Μηχανικής, και ο υπογράφων, προερχόμενος από τον Τομέα Φυσικής. Σήμερα στον Τομέα υπηρετούν δύο Καθηγητές, η κ. *Α. Χατζοπούλου* και ο υπογράφων, τρεις Αναπληρωτές Καθηγητές, ο κ. *Κ. Αντωνόπουλος*, ο κ. *Β. Καρασμάνης* και ο κ. *Γ. Μηλιός*, τρεις Επίκουροι Καθηγητές, ο κ. *Μ. Ασημακόπουλος*, η κ. *Κ. Ιεροδιακόνου* και ο κ. *Α. Κουτούγκος*, τρεις Λέκτορες, η κ. *Μ. Λοΐζου*, η κ. *Π. Ράπτη* και η κ. *Α. Ρομπόλη*, και η βοηθός κ. *Τ. Σκουρδουμπή*. Σημειώνουμε ότι έχουν εκλεγεί δύο νέοι λέκτορες που δεν έχουν ακόμη αναλάβει υπηρεσία, ο κ. *Α. Αραγεώργης*, με αντικείμενο τη φιλοσοφία των φυσικών και μαθηματικών επιστημών, και ο κ. *Ι. Τσώλας*, με αντικείμενο την οικονομική

ανάλυση. Δεν είναι εδώ η θέση να μιλήσουμε για τα πάμπολλα οφειλόμενα, αλλά κανένας μας δεν έχει συνέλθει ακόμη από την απώλεια του *Παντελή Νικολακόπουλου*. Κι αυτό όχι μόνο για κατανοητούς προσωπικούς λόγους. Σχεδόν τίποτε από όσα περιλαμβάνει τούτο το αφιέρωμα στον ΑΚΕΔ δεν θα ήταν δυνατό χωρίς την έμπνευση, τις ιδέες, το μέτρο, την επιείκεια, το χαμόγελο, το μεράκι και τον κόπο εκείνου...

Μιλώντας γενικά και κατ' ανάγκην σχηματικά, ο Τομέας ΑΚΕΔ υπηρετεί δύο διαφορετικές επιστημονικές περιοχές που αφορούν ολόκληρο το Πολυτεχνείο. Από τη μια μεριά, σημαντικές πλευρές της οικονομίας, του δικαίου και της κοινωνιολογίας, συνιστούν ουσιώδεις συνιστώσες των σπουδών του μηχανικού, τουλάχιστον σε όσα αφορούν τη διοίκηση και τη διαχείριση. Κατά τη γνώμη όλων μας, αποτελεί «έλλειμμα» της σημερινής δομής του Πολυτεχνείου το γεγονός ότι συνάδελφοι που υπηρετούν παρεμφερείς επιστημονικές περιοχές σε άλλες Σχολές του Ιδρύματος, δεν έχουν ακόμη ενώσει τις δυνάμεις τους με τους συνάδελφους του Τομέα ΑΚΕΔ. Μια τέτοια συνένωση, όπως θα μπορούσε να επιτευχθεί π.χ. στο πλαίσιο ενός Τμήματος ή μιας Σχολής με το συναφές, επιστημολογικά διακριτό και διεθνώς αναγνωρισμένο, επιστημονικό αντικείμενο, θα πολλαπλασίαζε τις δυνάμεις όλων και, καθιστώντας το Πολυτεχνείο «πλήρες» ίδρυμα σε ό,τι αφορά τις σπουδές του μηχανικού, θα το προίκιζε συνολικά με μεγαλύτερη αίγλη και τη συνακόλουθη μεγαλύτερη ισχύ.

Από την άλλη μεριά, ο Τομέας ΑΚΕΔ υπηρετεί καταστατικά εκείνες τις πλευρές της ανθρωπιστικής παιδείας χωρίς τις οποίες δεν μπορούν να νοηθούν σήμερα οι σπουδές του μηχανικού. Εν προκειμένου, κεντρικό μέλημα μας υπήρξε ανέκαθεν, η προσπάθεια να προσαρμοστούν οι σπουδές αυτές στις προσαλαμβανόμενες παρα-

στάσεις, στις αποκτούμενες γνώσεις και στις εν γένει καλώς εννοούμενες ανάγκες των σπουδαστών, ειδικά του Πολυτεχνείου. Έτσι έχουμε εντάξει τα συναφή μαθήματα σε ένα άτυπο «πρόγραμμα», επιδιώκοντας να ικανοποιήσουμε τις εν λόγω ανάγκες με τρόπο κατά το δυνατόν συστηματικό και ενιαίο, πάντα, βέβαια, στο μέτρο των δυνατοτήτων μας. Πρόσθετη φιλοδοξία μας είναι να συνεισφέρουμε στη γενικότερη ακινοβολία του ΕΜΠ ως Ιδρύματος που καλείται να παίξει ρόλο σημαντικό, στο όλο πολιτιστικό γίγνεσθαι της χώρας. Η επιτυχία και οι πολλές πρωτοβουλίες του διαπανεπιστημιακού μεταπτυχιακού προγράμματος «Ιστορία και Φιλοσοφία των Επιστημών και της Τεχνολογίας», πρόγραμμα κοινό μεταξύ του Τομέα ΑΚΕΔ και του Τμήματος Μεθοδολογίας, Ιστορίας και Θεωρίας της Επιστήμης του Πανεπιστημίου Αθηνών, συνιστούν εν προκειμένω, καλά παραδείγματα. Επιπλέον, το γεγονός ότι ο συνάδελφος κ. *Β. Καρασμάνης* είναι επί σειρά ετών Διευθυντής του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου Δελφών, Κέντρου με τουλάχιστον πανευρωπαϊκή εμβέλεια, πιστοποιεί από μια ακόμη πλευρά πως το Πολυτεχνείο είναι όντως σε θέση να αρχίσει να παίζει τον ευρύτερο πολιτιστικό ρόλο, που όλοι δεν μπορεί, παρά να επιθυμούμε.

Τα παραπάνω δείχνουν ανάγλυφα, πιστεύω, πως ο Τομέας ΑΚΕΔ αφορά ολόκληρο το Πολυτεχνείο ως Ίδρυμα ενιαίο. Για όσο διάστημα ο Τομέας λειτουργούσε στο πλαίσιο ενός Γενικού Τμήματος χωρίς δικούς του σπουδαστές, η ειδική αυτή σχέση του με το Πολυτεχνείο ως όλον, ήταν ορθώς τοποθετημένη και θεσμικά αναγνωρισμένη. Όμως μετά τη συγκρότηση της Σχολής Εφαρμοσμένων Μαθηματικών και Φυσικών Επιστημών (ΣΕΜΦΕ), η σχέση αυτή όχι μόνον αποκρύπτεται, αλλά και κινδυνεύει να κλονιστεί ανεπαρόρθωτα. Εννοώ πως η ΣΕΜΦΕ έχει αναλάβει μονόπλευρα ολόκληρο το βάρος της λειτουργίας του Τομέα

του
Αριστείδη Μπαλάτ
Καθηγητή Ε.Μ.Π.

ΑΚΕΔ (σε διδακτικές θέσεις, σε πιστώσεις, σε χώρους κλπ) με γενναίωδωρα ίσως, αλλά και με εντελώς δυσανάλογο για την ίδια πράξη. Έτσι, οι όντως πάμπολλες πραγματικές ανάγκες της ΣΕΜΦΕ, που πρέπει να ικανοποιηθούν οπωσδήποτε και αμέσως, τείνουν εξ αναγκασμένου να δημιουργήσουν ασφυξία στον Τομέα ΑΚΕΔ, χωρίς αυτό να είναι στις προθέσεις κανενός. Δεδομένου ότι δεν μπορεί να νοηθεί Πολυτεχνικό Ίδρυμα χωρίς τις περιουσίες που υπηρετεί ο Τομέας ΑΚΕΔ, το ΕΜΠ οφείλει να αναγνωρίσει κεντρικά το πρόβλημα και να πάρει τα απαιτούμενα μέτρα για την τακτική και τη στρατηγική αντιμετώπισή του. Τα πράγματα εν προκειμένω ευκολύνονται από το γεγονός ότι, από την ίδια τη φύση της δουλειάς του, ο Τομέας ΑΚΕΔ δεν είναι «ακριβός».

Σίγουρα τα πράγματα στον Τομέα ΑΚΕΔ, όπως και παντού αλλού άλλωστε, δεν είναι όλα ρόδινα.

Για παράδειγμα, οι συγγνωστές δικές μας ανεπάρκειες σε συνδυασμό με το γεγονός ότι αρκετοί σπουδαστές του Ίδρυματος τείνουν να θεωρούν τα μαθήματα που προσφέρει ο Τομέας ΑΚΕΔ ως μαθήματα «άχρηστα» ή ως μαθήματα «πολυτελείας», καθιστούν κάποιες διδακτικές ώρες πολύ δύσκολες, μειτριάζοντας αντίστοιχα το κέφι μας και αποθαρρύνοντάς μας προσωρινά. Από την άλλη μεριά, το γεγονός ότι υπάρχουν πάντοτε λίγοι σπουδαστές που ενθουσιάζονται με όσα προσπαθούμε να τους διδάξουμε, ενισχύει το ηθικό μας και μας κάνει να συνεχίζουμε το έργο μας επιδιώκοντας διαρκώς να το βελτιώνουμε. Το ανά χείρας αφιέρωμα αποσκοπεί, ακριβώς, στο να παρουσιάσει μερικά δείγματα αυτών των προσπαθειών. Οι συνάδελφοι του Τομέα ΑΚΕΔ, όπως και μερικοί συνάδελφοι που συνεργάστηκαν ή συνεργάζονται σε κάποια σταθερή βάση μαζί του, κλήθηκαν να

παρουσιάσουν εδώ πλευρές των αντικείμενων που υπηρετεί ο ΑΚΕΔ ή πλευρές της δικής τους συναφούς δουλειάς. Σίγουρα δεν κλήθηκαν οι κατά καιρούς συνεργάτες μας ούτε τούτο το αφιέρωμα καλύπτει ολόκληρο το φάσμα της εργασίας που έγινε ή που συντελείται στο πλαίσιο του Τομέα.

Κάτι τέτοιο θα καθιστούσε το αφιέρωμα υπερβολικά μεγάλο. Κριτήριο επιλογής υπήρξε εν προκειμένω, η άμεση συνάφεια της εν λόγω δουλειάς με τους καταστατικούς στόχους του ΕΜΠ, δηλαδή με τις σπουδές του μηχανικού. Ακόμη και έτσι όμως, το αφιέρωμα παραμένει ίσως υπέμετρα εκτενές. Ως δικαιολογία μας ας γίνει δεκτό ότι θέλαμε απλώς να δείξουμε στους συναδέλφους ολόκληρου του Πολυτεχνείου ότι στον Τομέα ΑΚΕΔ γίνεται δουλειά που τους αφορά πραγματικά. Πολλή δουλειά και, ελπίζουμε, καλή δουλειά.